Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 29 Нядзеля, 28-га Верасьня 1924 г. Год I.

ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць тры разы ў тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная цана на 1 месяц 1 злоты 80 гр.
За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Людвісарская вул. дом № 4. (Wilno, Ludwisarska 4). Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак за радок пэтыту: на 1 стар. — 15 гр.; у тэксьце — 10 гр.; на апош. стар. — 5 гр.

Чарговая задача.

Беларускае грамадзянства, якое прызнае прынцыпы рэальнай палітыкі на грунце фактычнага забясьпечаньня ўсіх конституцыйных правоў, належачых беларусам у Польшчы і наагул на грунце ўсіх пастаўленых ініцыятарамі беларускае консолідацыі заданьняў, пачало ўжо гуртавацца

Няма ніякай няпэўнасьці, што аб'яднаньне ўсіх нашых грамадзкіх элемэнтаў, якія здольны думаць у кірунку простага жыцьцёвага рэалізму, хутка можа завяршыцца.

Паўстае чарговая задача, можа самая важная, аднак наўрад ці самая трудная.

Патрэбна нам унутраная нацыянальная дысцыпліна.

Аб'яднаньне, параскіданых па ўсёй Заходняй Беларусі, нашых грамадзкіх сіл павінна быць зроблена шчыра і моцна.

Паасобныя провінцыяльныя гурткі, датарноўваючы ў будучыне сваю практычную працу да варункаў данае мясцовасьці, павінны аднак-жа памятаць, што сэпаратныя іхнія выступленьні прынцыпіяльнага палітычнага характару ня могуць мець месца, бо йначай мы ніколі ня выберамся з таго, што ёсьць, ня зжывём тае недарэчнае гурткоўшчыны, якая праяўлялася дасюль і якая шмат пашкодзіла павазе і значэньню беларускай справы.

Перад намі цікавае пісьмо з Горадна, якое выразна сьведчыць аб прысутнасьці нездаровага момэнту ў галовах некаторых паасобных беларускіх інтэлігэнтаў, якія, ні на што ня гледзячы, гатовы асабістыя рахункі паставіць вышэй за ўсю нацыянальную справу.

Што значыць хворая амбіцыя і ўмешваньне яе ў грамадзкае жыцьцё, аб гэтым хіба што нідзе нельга даведацца гэтак яскрава, як у Вільні, ў якой манія вялікасьці аднае асобы, ідучы па шляху замыканьня справы ў штораз то болей цесныя рамкі, утварыла на нейкі час прыкры грамадзкі крызыс.

З аднаго боку вакол аканчальна збанкрутаваўшае ў палітыцы асобы скупілася цесна ўсё індывідуальна слабое, з другога — замёрзьлі заслужаныя на полі беларускай працы дзеячы, перайшоўшы на палажэньне звычайных грамадзян, каторым імя легіён.

Цяпер падыйшоў рашучы момэнт паставіць заняпаўшую справу на цьвёрды грунт.

Магчыма гэта толькі праз моцны, аўторытэтны нацыянальны цэнтр, які ў будучыне бязумоўна выкуецца сам сабою праз скліканьне зьезду Заходняй Беларусі.

Калі знойдуцца і пасьля зьезду адзінкі беларусаў, для якіх народны голас ня будзе мець вагі й аўторытэту, дык не бяда — адзінкі гэтыя не патрапяць сьвядома ці несьвядома пашкодзіць справе.

Цяпер-жа, калі часовы нацыянальны цэнтр — Час. Беларуская Рада ў Вільні вядзе падрыхтоўку да зьезду, некаторых зьявішчаў проста нельга зразумець.

Як мы даведаліся, ў Горадне, дзе лік беларускай інтэлігэнцыі надта абмяжованы, паўстала ідэя непасрэдна стукацца ў дзьверы цэнтральных варшаўскіх уладаў, каб парушыць свае... горадзенскія беларускія справы.

Гэткія лёкальныя захады ні да чаго солінага не вядуць.

Патрыятызм свае провінцыяльнае званьніцы пара ўжо нам адкінуць.

Калі, напрыклад, у Горадне ёсьць свае нейкія асаблівыя, беларускія адценкі, дык аб іх можна было-б і заявіць на будучым зьезьдзе і яны напэўна агульную ўвагу грамадзянства маглі-б выклікаць.

Але гэтага й быць ня можа. Момэнт вымагае таго, каб паставіць справу разрашэньня бліжэйшых беларускіх патрэбаў у шырокім маштабе, каб плянова дзеяць па ўсіх беларускіх кутках.

Гэтак, напэўна, Часовая Віленская Рада і разумее сваю ролю.

Калі-б паміж паасобнымі провінцыяльнымі групамі й істнавалі тыя ці іншыя праграмныя нязгоднасьці, дык нельга адкінуць спробы—нязгоднасьці гэтыя прымірыць.

Есьць у намечаным Часоваю Радаю пляне адна галіна дзейнасьці, аб якой ніякай спрэчкі сярод беларускае інтэлігэнцыі ня можа быць.

Кажам — сярод інтэлігэнцыі дзеля таго, што гэтая галіна вымагае напружаньня выключна яе інтэлектуальных здольнасьцяў.

Гэтая галіна беларускае працы — нішто іншае, як *прасьвета.*

Якія ў гэтым пытаньні сярод нас могуць быць нязгоднасьці?

Ніякіх. Бо лепей залажыць хоць такую-сякую сетку родных школ па ўсёй Зах. Беларусі, як залажыць хоць-бы й дзесяток беларускіх школ у адным толькі Горадне або на аднэй якой-нібудзь віленскай вуліцы.

Гэта разумее кожны, хто здолен разумець простыя рэчы.

І культурна-прасьветны пункт праграмы Час. Белар. Рады можа быць тым цэмэнтам, які зможа зьліць у адно ўсіх і кожнага, хто на ніве прасьветы так ці гэтак працаваць можа.

А ніва гэтая так заялавела, што для працы на ёй спатрэбіцца могуць ўсе нашы інтэлігэнцкія здольнасьці ў залежнасьці ад таго, што ў гэтай галіне працы кожны з нас зрабіць можа, ў залежнасьці ад асаблівасьцяў кожнае індывідуальнасьці.

І мы лічым за свой вялікі грамадзкі доўг зьвярнуць увагу ўсяе беларускае інтэлігэнцыі Заходняй Беларусі на тое, што чарговаю нашаю задачаю зьяўляецца патрэба ўнутранай дысцыпліны, патрэба аўторытэтнасьці, аднаго для ўсіх, здаровага цэнтру.

Момэнт вымагае таго, каб быць палітычна мудрымі.

Палітычны агляд.

Праз увесь бягучы тыдзень адбывалася гарачая гутарка між Жэнэвай, Парыжам, Лёнданам і Бэрлінам у справе ўваходу Нямеччыны ў Лігу Народаў. З вялікіх дзяржаваў дагэтуль толькі Амэрыка, Нямеччына і С.С.Р.Р. не ўваходзяць у Лігу. А бяз іх, як гэта ад'значыў у сваёй прамове Макдональд на агульным сходзе Лігі Народаў, нельга рахаваць на ўдачу пляну абязброеньня, які апрацоўвае Ліга Народаў. Дзеля гэтага Англія дабілася таго, што пытаньне аб агульным абязброеньні было зьнята з парадку дня цяперашніх сходаў Лігі Народаў і было перанесена на разгляд міжнароднай конфэрэнцыі з учасьцем Злучаных Штатаў, Нямеччыны і С.С.Р.Р., якую маняцца склікаць 15 чэрвеня 1925 г. А праз гэты час Макдональд мае надзею правясьці Нямеччыну ў сябры Лігі Народаў.

Перад Лёнданскай конфэрэнцыяй і ўрэгуляваньнем рурскага і рэпарацыйнага пытаньняў ня было навет гутаркі аб прыняцьці Нямеччыны ў Лігу Народаў. Перш-на-перш Францыя пры Пуанкарэ не магла дапусьціць, каб закраналі гэтае пытаньне ў Лізе, пакуль Нямеччына ня дасьць гарантыі, што будзе спаўняць істнуючыя трактаты. З другога боку й немцы ў аграмаднай сваёй большасьці, асабліва нацыяналісты, спраціўляліся ўступленьню ў Лігу, дзеля таго, што гэта толькі зьвязвала-б ім рукі і пазбаўляла-б той свабоды, якую яны лічаць для сябе патрэбнай у будучыне, каб пераманіць некаторыя, надта цяжкія для іх, пункты вэрсальскага трактату. Але пасьля зьмены ўраду ўва Францыі і Лёнданскай конфэрэнцыі палітычны настрой і ў Парыжы, і ў Бэрліне значна пераманіўся ў бок узаемнага паразуменьня. А што датычыць Англіі, дык яна ўжо даўно старалася падрыхтаваць грунт дзеля ўваходу Нямеччыны ў Лігу Народаў, бо гэтым яна толькі ўзмацуе сваю пазыцыю ў Лізе і на контынэнце Эўропы, дзеля таго Нямеччына бязумоўна будзе яе падтрымоўваць. А Нямеччына, ідучы за голасам розуму, пастанавіла з свайго боку выкарыстаць карысна ўлажыўшаеся для яе пасьля Лёнданскай конфэрэнцыі палітычнае палажэньне і зараз-жа пачала падгатаўляць грунт для свайго ўступленьня ў Лігу Народаў. Апрача таго, яна мае падтрыманьне і пасрэдніцтва з боку розных іншых дзяржаваў. Гэта дае ёй магчымасьць вытаргаваць для сябе лепшыя варункі.

У Жэнэве ўзяўся быць пасрэднікам між нямецкім прадстаўнікам і францускай дэлегацыяй нарвэскі дэлегат др. Нансэн, які пасьля гутаркі з Брыянам езьдзіў у Нямеччыну для асабістых перагавораў з нямецкім канцлерам. А ў Парыжы вядзе перагаворы з францускім урадам ангельскі пасол. Эрыё нядаўна ў гэтай справе сказаў, што францускі ўрад згаджаецца, каб Нямеччына была прынята ў Лігу Народаў без асаблівых абмежаваньняў і прывілеяў. Няма ведама, ці згаджаецца на гэта нямецкі ўрад, які дамагаецца, каб Нямеччыне было дана ў Лізе месца вялікай дзяржавы побач з Англіяй, Японіяй, Францыяй і Італіяй. Адбылося па гэтаму пытаньню спэцыяльнае паседжаньне нямецкага кабінэту міністраў пад старшынствам прэзыдэнта Эбэрта, на каторым былі апрацованы тыя варункі ўступленьня ў Лігу, якія ў форме спэцыяльнага мэморандуму будуць высланы для азнаямленьня важнейшым дзяржавам.

Ангельская прэса лічыць гэтыя варункі зусім магчымымі. Здаецца, што яны не спаткаюць моцнага адпору з боку Францыі. Гэткім чынам, справу ўваходу Нямеччыны ў Лігу

Народаў можна лічыць вырашанай. І гэта мае вялізнае значэньне для будучага згоднага жыцьця ў Эўропе, дзеля таго, што, ўваходзячы ў Лігу Народаў, Нямеччына павінна будзе другі раз прыняць мірныя трактаты, чаго асабліва ня хочуць нямецкія нацыяналісты, і гэткім чынам пакінуць ідэю рэваншу.

На Каўказе йдзе далей „ліквідацыя" грузінскага паўстаньня. Цэлыя масы насяленьня расстрэльваюцца чэкістамі. Масамі вывозяць людзей у С. С. Р. Р. Вёскі запоўнены чырвонаармейцамі, якіх мясцовае насяленьне павінна карміць. А ў Лізе Народаў усё яшчэ ня могуць вырашыць, ці трэба выступіць у ролі пасрэдніка між грузінамі ды бальшавікамі.

Спыненьне Каўкаскага паўстаньня разьвязвае бальшавікам рукі дзеля работы на Далёкім Усходзе. Савецкі ўрад паўофіцыяльна заяўляе, што ён гатоў ўмяшацца ўва ўнутраныя справы Кітаю. Дзеля гэтага настаў вельмі добры момэнт. Манджурскі дыктатар гэн. Чан-Со-Лін, які цяпер ідзе проці цэнтральнага пэкінскага ўраду, вядомы, як вораг С. С. Р. Р. Ен, як ведама, не згадзіўся прызнаць савецка-кітайскага дагавору і не пайшоў ні на якія камбінацыі з саветамі ў справе ўсходня - кітайскай чугункі. І здаецца, што цяпер бальшавікі думаюць напасьці на Манджурыю, ня гледзячы на тое, што Чан-Со-Лін саюзьнік паўдзеннага бальшавіцкага сымпатыка гэн. Сун-Ят-Сэна, які таксама змагаецца з цэнтральным Кітаем і вядзе атаку проці Шанхаю. Няма ведама толькі, якую пазыцыю займе Японія, калі-б бальшавікі напалі на Манджурыю. Японія падтрымоўвае Чан-Со - Ліна і зацікаўлена ў манджурскіх справах. Далей таксама ня ведама, як глянуць на гэта й іншыя вялікія дзяржавы, каторыя заявілі, што будуць у кітайскай унутранай вайне нэйтральнымі, абмяжоўваючыся толькі абаронай сваіх грамадзян.

N.

ПАЛІТЫЧНАЯ ХРОНІКА.

У Польшчы.

24 гэтага верасьня ў Прэзыдыуме Рады Міністраў пад маршалкоўствам быўш. міністра Альпэўскага адбылося паседжаньне міжміністэрыяльнае камісіі для спаўненьня рыскага трактату. Рэфэрат па справе прачытаў п. Старжынскі, затым, пасьля дыскусіі, камісія аднагалосна прыняла пастанову датычна пляну свае працы, а таксама падзяліла паміж сваімі сябрамі рэфэраты, якія датычаць няверпутага дасюль у Польшчу золата, згодна з арт. 13-м, каштоўнасьцяў, як эквіваленту за чугуначную маемасьць і г. д.

Падгатаваўчыя працы над дзяржаўным бюд'жэтам на 1925 г. пазваляюць ужо цяпер устанавіць, што даходы з публічных данінаў будуць раўняцца ў будучым годзе больш як 1250 мільёнам злотых, а іншыя даходы (зыскі з прадпрыемстваў, адміністрацыйныя аплаты), каля 300 мільёнаў злотых. Тымчасам, расходы будуць датарнованы да межаў 1924 году. Бюд'жэтны прэлімінар будзе прадстаўлены ў законадаўчыя органы ў срок, прадбачаны констытуцыяй.

Дэлегат ангельскага ўраду, асабісты прыяцель прэм'ера Макдональда п. Морэль, пабываўшы ў Вільні, Львове і Кракаве, вярнуўся ў Варшаву, прычым наведаўся да п. Маршалка Сойму.

На адным з апошніх паседжаньняў рады міністраў быў устаноўлены тэкст урадовага распараджэньня аб правілах зьдзейсьненьня закону аб дзяржаўнай мове і мовах нацыянальных меншасьцяў.

Савецкі пасол у Варшаве Оболенскі злажыў Дырэктару Палітычн. Дэпартамэнту Мораўскаму вусны протэст проці падтрыманьня, якое нібыто зроблена польскімі чыньнікамі грузінскаму паўстаньню. Падтрыманьне гэтае мела выявіцца ў пастанове Гарадзкое Рады м. Варшавы 18 гэт. верасьня. Дыр. Мораўскі адказаў, што, ня гледзячы на бязумоўныя сымпатыі польскага грамадзянства да грузінскага народу, Польскі Урад займаў пазыцыю няўмешваньня ўва ўнутраныя справы С. С. Р. Р.

За граніцай.

Конгрэс **ангельскіх** профэсыянальных саюзаў назначыў спэцыяльную дэлегацыю ў С. С. Р. Р. дзеля правядзеньня анкеты аб яго палітычным і соцыяльным палажэньні.

У **Індыі** падчас спатычкі 21 верасьня паміж індусамі і мусульманамі 3 чалавекі забіта і 43 ранена.

Паводлуг вестак з **Мукдэну**, Чан-Со-Лін заключыў з сав. урадам дагавор, па якім ён прызнае маскоўскі ўрад і прымае параграф савецка-кітайскага дагавору ад 31 траўня г.г. аб кантролі Усходня-Кітайскай чугункі.

„Le Journal" паведамляе з Мадрыду, што камандзер **гішпанскіх** войск у Гэуце, які паддаў крытыцы ваенныя опэрацыі, ведзеныя гэнэралам Прыма-дэ-Рывэра, пасаджаны пад арышт.

Ангельскі прэм'ер Макдональд паведаміў фэдэрацыю горнарабочых, што 1 кастрычніка прыме яе дэлегацыю з мэтай абгавору з ёю рэзультатаў правядзеньня ў жыцьцё пляну Доуса адносна да велікабрытанскае горнае прамысловасьці.

Паводлуг вестак з **Стокгольму**, партыя соцыялістычная і партыя консэрватыўная адтрымаюць на цяперашніх выбарах да ніжняй палаты ў **Швэцыі** перавагу коштам лібэральнае партыі.

У **Літве** скончыліся выбары да самаўрадаў. У Ковенскую Гарадзкую Раду выбрана: 28 ліцьвіноў, 17 жыдоў, 16 палякоў, 6 немцаў, 1 расейца і 5 кандыдатаў партыі домаўласьнікаў (рознае нацыянальнасьці й рэлігіі), а разам 73 асобы.

Лёнданскія газэты паведамляюць з **Шанхаю**, нібыто кітайскія гэнэралы, якія ваююць паміж сабою за ўладу, пачалі міравыя перагаворы.

Ковенская газэта „Letuvos" выступае востра проці Лігі Народаў у зьвязку з віленскім пытаньнем, пішучы, што Ліга праявіла сваю нясілу і жаданьне прыслужвацца сільным. Літоўскія надзеі на адтрыманьне Вільні прызнаны Лігаю Народаў бязгрунтоўнымі.

Райца савецкага пасольства ў **Рыме**, князь Гарчакоў намячаецца савецкім наглядчыкам у Лізе Народаў. У гутарцы з журналістамі кн. Гарчакоў заявіў, што саветы ня робяць націску на **Нямеччыну** ў сэнсе адмовы ад уваходу яе ў Лігу Народаў.

У **Лёндане** пачаліся нарады Макдональда з **эгіпэцкім** прэм'ерам Заглюль - пашою.

Паводлуг вестак з **Парыжу**, перанос у Пантэон астанкаў забітага ў пачатку сусьветнай вайны ў 1914 г. соцыяліста Жана Жорэса адбудзецца 23 лістапада гэтага году.

Харвацкая сялянская партыя Радзіча ў **Югаславіі** выпусьціла адозву, ў якой выказваецца за констытуцыйную монархію на ўзор ангельскае.

Гішпанская армія ў **Мароко** лікам каля 120.000 чалавек вырушыла ў сярэдзіну краю.

Агляд прэсы.

Польска - беларускія адносіны ў Латвіі.

„Robotnik" друкуе стацьцю свайго карэспондэнта з Латвіі, дзе знаходзім шмат цікаўнага датычна польска-беларускіх адносін. Між інш. чытаем:

„...Польскі школьны куратар нічога не рабіў у справе арганізацыі ў Дрысенскім пав. польскіх школаў, хаця гэтага дамагалася тутэйшае польскае насяленьне і хаця яшчэ ў бальшавіцкія часы было тут колькі польскіх школаў. Трэба было толькі іх ізноў адчыніць. Але куратар (п. Келпш) адкладаў справу, а ў той час беларускі аддзел адчыніў свае школы, а ў некаторых, як напр. у Нэўлянах, *адчыніў паўзьбежна польскія аддзелы, кіраваныя польскімі вучыцялямі* (курсыў наш). Гэта не падабалася (!?) польскаму п. куратару, каторы гэтых школ не прызнае і ня ўносіць у свой бюджэт, дзеля гэтага яны павінны ўтрымоўвацца з публічнай ахвярнасьці, а часткова на *кошт беларускага аддзелу* (курсыў наш).

Але гэтакі „afront", асабліва, што пры разьдзеле вучыцельскіх пасадаў не глядзелі на эндэцкія кваліфікацыі, не прайшоў для беларусаў гладка. П. Келпш разам з адным польскім паслом у латвійскі сойм, п. Вержбіцкім, пачалі даказваць, што ў Дрысенскім пав. ані наагул у Латвіі ніякіх беларусаў няма, што ёсьць толькі расейцы ды палякі. П. куратар пісаў аб гэтым абшырныя рапарты ў Міністэрства прасьветы, а п. пасол пры кожнай аказіі казаў аб гэтым з соймавай трыбуны...

Палітыка п. п. Келпшаў, Вержбіцкіх і г. п. не дала нам (палякам) ніводнага новага паляка, але затое блага настроіла да нас (палякоў) беларусаў. Ужо штукі польскіх жаўнераў у 1920 г. крыху ахаладзілі беларускае насяленьне, але гэта тлумачыцца ваенным бязчадзьдзем. Але цяперашнія шашні далі той рэзультат, што дрысенскія беларусы пачалі арыентавацца ў бок С. С Р. Р.

Дапамагае ім у гэтым бязвольна шовіністычная латвійская ўлада. Напалоханыя (!) беларускім рухам у Польшчы, аб якім тут ходзяць вельмі пераўвялічаныя

R. U. S.

Праўда і няпраўда ў камунізьме.

Ад момэнту заснаваньня камуністычнай дзяржавы ў Расеі на ўвесь сьвет паплыла камуністычная пропаганда. Сабраўшы гвалтам і сілай аграмадныя капіталы ў Расеі, аграбіўшы ўсё, што мела нейкую вартасьць, камуністы пачалі агітацыю, каб гэтак сама апанаваць увесь сьвет, каб гэткі пераварот, як у Расеі, зрабіць усюдых. Яны апавесьцілі праграму, на падставе каторай увесь грамадзкі лад быў скамунізованы, г. зн. ёсьць дзяржаўная ўласнасьць і толькі дзяржава мае права ёю распараджацца. Яны думалі, што гэткім чынам уводзяць у жыцьцё прынцыпы соцыялізму, сказаныя вядомымі сусьветнымі соцыялістамі Марксам, Ляссалем ды інш. Гэткім чынам яны стараліся пераканаць грамадзян Расеі, што тое, аб чым кажуць тав. Ленін, Троцкі ды інш. іхнія прыяцялі, гэта зьдзейсьненьне соцыялістычных ідэалаў, за якія тыя змагаліся.

Запраўды, аднак, выходзіць зусім інакш. Мы ў кароткіх словах пастараемся разглядзець прынцыповыя догмы, якія расейскія камуністы правялі ў жыцьцё і асьвятліць іх поглядамі такіх вось выдатных сусьветных прадстаўнікоў соцыялізму, як Маркс, Ляссаль, а асабліва вядомы павадыр бэльгійскіх соцыялістаў Вандэрвэльд, які навет у часы рэвалюцыі езьдзіў у Расею, каб там на месцы пераканацца аб тым, як будзе выглядаць новая камуністычная дзяржава, заснованая Леніным і Троцкім. Мы павінны ад'значыць, што пагляды і прынцыпы гэтых запраўдных соцыялістаў далёкія ад таго, што камуністы зрабілі ў Расеі. Магчыма, што калі-б яны рабілі соцыяльны пераварот гэтак, як вучылі гэтыя вялікія соцыялісты ў сваіх кніжках, дык гэты пераварот быў-бы на карысьць людзям. Але сталася інакш. І вось у гэтым адна з найвялікшых абмылак расейскага камунізму.

I.

Ці грамадзкі пераварот можа быць раптоўным?

Гэткае пытаньне мы павінны паставіць, калі глядзімо на тое, што зрабілася ў Расеі. Бо мы бачым, што там камуністычная дзяржава вырасла амаль што ня з дня на дзень, што ў адзін момэнт там скінута ўсё тое, што было, а гэткім чынам замест ладу і парадку зрабіўся непарадак і анархія.

Эміль Вандэрвэльд у сваёй кніжцы п. з. „Колектывізм і эвалюцыя прамысловасьці" абшырна піша аб заснаваньні соцыялістычнае дзяржавы. Аднак кажа, што „дзеля свайго разьмеру гэтая рэвалюцыя (г. зн. заснаваньне соцыялістычнае дзяржавы) можа быць толькі рэзультатам доўгага і зложанага раду частковых зьменаў, дзеля таго, што аснаўная пераробка ня можа быць раптоўнай, а раптоўная пераробка ня можа быць моцнай".

Далей кажа, што заснаваньне соцыялістычнай дзяржавы ня можа рабіцца з дня на дзень (як гэта зрабілі Ленін і Троцкі), але можа быць толькі рэзультатам паступовых зьменаў. Інакш гэта будзе анархія або безгалоўе. Дзеля таго, што ня можна пераварачаць грамадзкі лад, калі грамадзянства не падгатоўлена да іншага, паводле соцыялістаў, лепшага ладу.

Маркс, бацька сусьветнага соцыялізму, кажа: „Новыя, вышэйшыя за папярэднія формы вытворчасьці ня робяцца раней, пакуль у самым грамадзянстве даволі не разьвінуцца патрэбныя дзеля гэтага матар'яльныя сілы".

чуткі, ўлада арыштавала шмат выдатных беларускіх дзеячоў. У Дзьвінску апынуліся ў вастрозе амаль што ня ўсе вучыцялі беларускае гімназіі. Ходзяць чуткі аб ліквідацыі беларускага школьнага аддзелу, чаго сільна дамагаюцца так сама расейцы, як і палякі. Палякоў дзеля гэтага ня будзе больш, але што будзе больш бальшавікоў—дык гэта факт. .

Аб польскім злотым

„Kurjer Polski" друкуе артыкул др. Э. Спэта аб новай польскай грашовай адзінцы — злотым. Аутор даказвае, што злоты — гэта для Польшчы надта вялікая грашавая адзінка.

Ен піша між інш.:

> Польскі банк стараецца ўтрымаць адносіны польск. злотага да даляра як $5.18^{1}/_{2}$ да 1, а гэткім чынам утрымаць на месцы адносіны злотага да іншай сусьветнай валюты. Унутры краю, гэтак сама як і за граніцай курс залатога ў чужой валюце ўтрымоўваецца на вышыні афіцыяльнага курсу.
>
> Але ў адносінах да цаны прадуктаў унутры краю злоты не захоўвае той сілы, якая выплывае, пералічыўшы злоты на чужыя валюты. Гэта ёсьць момэнт надта нядобры, ён вымагае вялікіх натугаў усяго грамадзянства і ўлады, якія павінны ўцяміць, што трэба каб купчая сіла злотага ўнутры краю адпавядала яго вартасьці па курсу.

Далей аўтор разглядае прычыны гэтага зьявішча і робіць гэткі вывад:

> На першы пагляд гэта здаецца драбязой, але з гэткай драбязы складваецца ўстаноўка цаны самых патрэбных прадуктаў, рабочай платы і г. п. — гэта значыць усяго таго, што вырашае кошт вытворчасьці...

Аўтор у канцы дае гэткую раду:

> Найбольш радыкальным спосабам было-б разьбіць наш залаты на 10 адзінак і выпусьціць адпаведныя дробныя грошы. Аднак няма ведама, ці наша ўлада (а тут таксама ідзе аб сойм і сэнат) згадзілася-б зрабіць гэткі рашучы крок. Калі-б гэта было немагчыма, дык трэ'было-б гэты псыхолёгічны момэнт лёгкіх адносін да часткі злотага спыніць інакш, стараючыся прамаўляць да шырокіх масаў грамадзянства. Перш-на-перш трэ'было-б пераманіць нашу дробную монэту, надаючы ёй больш эфэктны выгляд, апіраючыся пры гэтым на чэскіх і аўстрыяцкіх прымерніках. Далей павінна пачацца найбольш шырокая прапаганда ашчоднасьці гэтых дробных грошай. Урад, або фінансавыя ўстановы павінны апавясьціць, што прыймаюцца ашчоднасьці, пачынаючы ад 10 грош. і на гэта выдаюцца ашчодныя кніжачкі.

Кажучы, што гэткіх месцаў, дзе прыймалі-б дробныя ашчоднасьці, трэба, каб было як найбольш, аўтор канчае:

> Трэба думаць, што гэткая шырокая прапаганда павінна прынесьці рэзультаты. Ад гэтага часу бязумоўна ня будзе лёгкіх адносін грамадзянства до 10 грош. Гэта будзе найлепшы спосаб даказаць шырокім масам, што з гэткай драбязы растуць вялікшыя грошы. Калі гэта ўдасцца, дык тады можна будзе казаць аб спыненьні шкоды для агульнага нашага жыцьця, якая выплывае з псыхолёгічных прычын і гэткім чынам паправіць тое ліха, якое нам зрабіў выбар надта высокай грашавой адзінкі. Дзеля ацэнкі нашых грошай гэта бязумоўна не засталося бяз уплыву, а самы факт, што шырокія масы прывучацца да ашчоднасьці, ужо варты ўсіх захадаў.

ПА СЬВЕЦЕ.

Суд над майстрам фальшывых грошай у Бэрліне.

Гэтымі днямі ў бэрлінскім судзе разглядалася справа расейскага мастака Івана Мясаедавага, які разам са сваею каханкаю— танцавеяй Мальвінай Вэрнічы падрабляў даляры і ангельскія фунты. Фальшывыя банкноты былі падроблены Мясаедавым з гэткім штукарствам, што, паводлуг заявы судовай экспэртызы, апошнія зьяўляюцца адзінымі сапраўды мастацкімі падробкамі, невядомымі дасюль у судовай практыцы. На судзе Мясаедаў даў кароткі жыцьцярыс з самага пачатку рэвалюцыі. У Бэрліне, дзе ён пражываў у Халензэе, яму нібыто зьявіўся ўва сьне дух яго бацькі, трымаўшы ў руцэ дзесяцьфунтовы банкнот. Пасьля гэтага мастак пачаў падрабляць банкноты. Падчас інфляцыі ён нажыў вялікую маемасьць. Паводлуг вывадаў мэдыцынскае экспэртызы, Мясаедаў церпіць у высокай ступені гістэрыю, — ў яго сям'і былі духова-хворыя. Абвінавачваны хварэў чорнай воспаю, халераю й тыфусам. Падчас грамадзянскае вайны ён быў забраны ў палон бальшавікамі і прысуджаны да расстрэлу. Усё гэта не магло не адгукнуцца на яго псыхіцы. Пракурор трэбаваў строгае кары — катаржнай работы. Аднак-жа суд узяў пад увагу ў поўнай меры паказаньні мэдыцынскае экспэртызы і засудзіў абвінавачванага на тры гады ў вастрог, а яго каханку - танцавею Вэрнічы на 6 месяцаў вастрогу.

Нябывалая паводка ў Петраградзе.

Паводлуг вестак з Рыгі, над Петраградам праляцеў гураган нязвычайнае сілы. Блізка што ня ўвесь горад заліты вадою ўвышкі да 10-цёх футаў. Гэта—найбольшая паводка, якая калі-нібудзь была ў Петраградзе. Дамы ўздоўж Нявы зруйнованы. Электрычныя драты парваны, тэлефон не функцыянуе, трамваі ня йдуць. Уночы места прабывае ў цемры. Ужо ў працягу некалькіх дзён над местам шалела бура, якая нагнала з мора ў Няву масу вады. Вада перарвала дамбы й падмыла Зімовы Палац, а Неўскі проспэкт абярнуўся ў раку, па якой плаваюць конскія трупы, абломкі вазоў ды іншыя рэчы. На вуліцах часта чуваць крыкі людзей, якія топяцца. Лік ахвяраў не установлены. Прыпушчаюць, што затанула больш як 1000 чалавек. Шмат раненых.

Прэзыдэнт Рэспублікі — кумам.

Паводлуг паведамленьня з Чэхаславакіі, адна з газэт апублікавала нядаўна аб тым, як прэзыдэнт Масарык зрабіўся кумам у сям'і жыдоўскага настаўніка ў Вялікіх Міхалоўцах. Настаўнік І. Гэрлінгэр, які паходзіць з беднае сям'і, папрасіў прэзыдэнта Масарыка аб падмозе з прычыны нараджэньня чацьвёртага дзіцяці. У сваім прашэньні ён напісаў, што яго жаданьнем зьяўляецца, каб нованароджаны зрабіў гэтулькі сама дзеля свайго народу, як і прэзыдэнт Масарык. Просьба І. Гэрлінгэра была задаволенена: прэзыдэнт паслаў яму 2.000 каронаў і згадзіўся быць хрышчоным бацькаю яго дзіцяці.

Новая рэлігія ў Японіі „Омото-Кё".

Мінулым летам у Японію прывезены нейкі японец Вані Сабуро, арыштованы пры злаўленьні кітайскім войскам хунхузаў у Манджурыі. Вані Сабуро лічыць сябе прарокам новае сынтоістаўскае сэкты „Омото-Кё", якая некаторымі людзьмі ў Японіі прызываецца „новаю рэлігіяй".

Толькі ў сакавіку гэтага году Вані Сабуро выехаў з Японіі ў Манголію, дзеля пропаганды гэтае навукі. Японцы завуць Вані Сабуро „дурным" або „вар'ятам".

Закладчыцай гэтае сэкты была нейкая Онао, жыўшая ў месьце Оябэ, Кіоцкае прэфэктуры, памёршая тры гады назад у вельмі старым веку. Пра Онао расказваюць, што калі ёй было каля трыццацёх гадоў ад нараджэньня, дык яна мела „яснавідзеньне" і з тае пары яна пачала прaракаваць. Сама яна была непісьменнаю і дзеля гэтага яе прaракаваньні запісвалі іншыя. І нібыто некаторыя з яе прaракаваньняў збыліся, а дзеля гэтага ў яе пачалі зьяўляцца староньнікі. Прaракаваньні былі аб землятрасеньнях, пажарах.

Павучаньні, прaракаваньні і згадваньні Онао запісаны і выйшлі асобнаю кніжкаю пад назовам „Офудэ сокэ".

Спачатку навука Онао нікім не прасьледавалася і новая сэкта ўжо налічвала некалькі дзесяткоў тысяч сяброў. У некаторых местах паўсталі бажніцы гэтае сэкты, як напрыклад, у Токіо, ў Осака і ў Оябэ. Бажніцы гэтыя будаваліся прытарноўваючыся да тыпу галоўнае сынтоістаўскае бажніцы,—пабудованае ў чэсьць багіні Аматэрос або Тэен-шэ-дайджын — духа сонца.

Гады са два назад навука Онао была афіцыяльна забаронена і бажніцы сэкты пазачыняны. Забарона гэтая адбылася дзеля таго, што сярод сэктантаў пачалі зьяўляцца ідэі, падрываўшыя асновы японскае імпэрыі. Але ні сама Онао, ні яе насьледнік Вані Сабуро, як быццам, ня мелі дачыненьня да гэткіх дадаткаў навукі.

Адзін японскі студэнт, хочучы падкрэсьліць шарлатанскі характар навукі, якую пропагуе Вані Сабуро, сказаў:

— Ен-тое самае, што расейскі Распуцін — навет тварам падобны да Грышкі.

У С.С.Р.Р.

Абсьледаваньне безработных.

Як піша „Правда" аддзел працы маскоўскае рады закончыў абсьледаваньне і падлічэньне безработных у Маскве. Усяго было намечана абсьледаваць 111.000 безработных і 14.000, якія знаходзяцца на часовых работах. Падчас абсьледаваньня выясьнілася, што часьць безработных выехала з Масквы, а іншыя мелі ўжо заўсёдную працу.

Усяго было абсьледавана 107.661

У сваім „Камуністычным Маніфэсьце" Маркс прынцыпова змагаецца з паглядамі камуністаў, якія кажуць, што соцыялістычная дзяржава павінна заснавацца праз раптоўны пераварот. Іншы соцыялісты, Бэрнштэйн, ясна кажа, што грамадзкая рэвалюцыя ня можа звальвацца на грамадзянства „як злодзей уночы".

А Ленін і Троцкі рабілі вось гэтак, як кажа Бэрнштэйн. Камуністычная рэвалюцыя ў Расеі звалілася на яе, як злодзей уночы, дык і зрабіла з усім грамадзянствам, як злодзей.

Расея зусім была непадгатоўлена, каб прыняць камунізм, як грамадзкую арганізацыю. Усе мы добра ведаем, што расейскі рабочы, таксама як селянін, надта мала ўсьвядомлены, каб сьцяміць прынцыпы соцыялізму або камунізму. Навет Нямеччына, якая з боку работніцкай арганізацыі стаяла надта высока, дзе прынцыпы соцыялізму былі ўсім ведамы, не зрабіла камуністычнага перавароту дзеля таго, што ведала, што грамадзянства ў сваім разьвіцьці яшчэ не дарасло да таго, каб увясьці агульны камунізм. Можна сказаць, што ў Расеі камуністыя дарваліся да ўлады толькі дзякуючы людзкой дурнаце і дзякуючы таму, што неўсьвядомленыя работніцкія ды сялянскія масы не разумеюць ліха, якому яны навучаюць.

Дык вось рэзультаты раптоўнага перавароту, які камуністыя зрабілі ў Расеі, хутка выявіліся. Замест ладу і парадку пачалося бязладзьдзе. Замест улады, якая разумна кіравала-б дзяржавай, запанавалі гвалт і крывавы тэрор. Хто не хацеў сьлепа снаўняць загадаў жменькі людзей, аддаўшыхся Троцкаму і Леніну, таго кідалі ў вастрог, як контр-рэвалюцыянэра, белагвардзейца, а ў канцы канцоў ставілі пад сьценку й расстрэлівалі. Урад, які гэтак урадуе, ня можа быць доўгавечным, ані ня можа даць шчасьця грамадзянству. Дык вось у Расеі тысячы людзей гінуць у вастрогах, мільёны гінуць з голаду, а вялізныя масы сялян і рабочых жывуць, ня ведаючы, што будзе заўтра, дзеля таго, што ў кожны момэнт могуць застацца без работы і без зямлі, якую маюць. Хай толькі паявіцца новы загад радаў, дык ізноў усё, што было пабудована, вывaрочваецца дагары нагамі і зьнішчажаецца. У гэтакіх умовах ніякая дзяржава доўга істнаваць ня можа.

II.

Роля сялянства ў камунізьме.

Якую ролю ў камуністычнай дзяржаве павінен мець селянін? Усе соцыялістычна камуністычныя сыстэмы кажуць, што селянін такі, які ён ёсьць цяпер, г. зн. маючы свой загон і хату, ня можа істнаваць у камуністычнай дзяржаве. Уся зямля павінна быць дзяржаўнаю, а селянін адтрымоўвае толькі права да свае сьмерці абрабляць яе, але ня так, як ён хоча, а як гэта патрэбна для дзяржавы. Ен ня можа запісаць зямлю сваім дзеткам, дзеля таго, што пасьля яго сьмерці зямля ізноў пераходзіць на ўласнасьць дзяржавы. Таксама ён ня можа збожжа, бульбы ды інш. прадуктаў, якія ён адтрымае з зямлі, аддаць сваёй сям'і або прадаць на свае патрэбы, дзеля таго, што лік спажыўных прадуктаў вызначае яму дзяржава, а лішку, якая застаецца, павінен аддаць на карысьць усяго грамадзянства. Калі, абдзяліўшы ўсё грамадзянства, акажацца, што селянін зашмат аддаў дзяржаве, дык дзяржава гэтую лішку вяртае яму.

(Працяг будзе).

безработнага. Па думцы абсьледавальнікаў трэба зьняць з біржы працы 42,117 чалавек або 39,2 проц. агульнай колькасьці абсьледаваных і з іх сяброў саюзаў 13.621 або 12,7 проц. ды не-сяброў саюзаў — 28.496 або 26,5 проц.

Аснаўнымі прычынамі выключэньня з біржы зьяўляюцца: *„яўная прыналежнасьць да непрацоўнага элемэнту“* (гандляры, маклеры і г. д.), факт заўсёднае працы (кустары, рамесьленікі і інш.) і адсутнасьць кваліфікацыі або стажу (хатнія гаспадыні, ніколі ня служыўшыя і ня думаючыя працаваць, а толькі карыстацца палёгкамі безработных пры аплаце камунальных паслугаў).

Прыгавар па справе 129 хабórнікаў.

Вынесены прыгавар па справе 129 хабórнікаў Паўночна-Заходніх чугунак. Да вышэйшай меры кары засуджана 9 чалавек: быўшы начальнік матар'яльнай службы Чахурскі, яго памоцнік Сакалоў, быўшы інспэктар рабкрына Іовін, пaдрадчыкі Карнілаў і Розэнгауз, начальнік службы цягі Бабаеў, нач. электраслужбы Слушэўскі, начальнік тэхнічнай часьці Лук'янаў, падрадчык Аўсянік. Да Чахурскага, Сакалова і Карнілава прытарнована амнэстыя—растрэл замены на 10 гадоў вастрогу. Рэшта — падрадчыкі і адказныя працаўнікі чугункі засуджаны на пазбаўленьне волі, на розныя срокі вастрогу.

П'янства і хуліганства.

Прэзыдыум маскоўскае рады запрапанаваў раённым радам апрацаваць спосабы барацьбы з хуліганствам і п'янствам. Агульныя меры будуць апрацованы пасьля разгляду проектаў раённых радаў. У зьвязку з узмацаваньнем хуліганства, прэзыдыум хамоўніцкае раённае рады запрапанаваў міліцыі забараніць гандаль півам у сталоўнях у Дарагамілаве.

Чэкіст — разбойнік.

Данскім пракурорам обласьці арыштованы начальнік апэрацыйнага аддзелу ГПУ, кіраваўшы шайкай „Белай Маскі“, сябры якое ў сакавіку былі засуджаны на растрэл, а тыя, што хавау іх, на 10 гадоў вастрогу. Пры вобыску ў арыштованага адабрана 25.000 чырвонцаў, 6 пудоў серабра і шмат каштоўных каменьняў. Арыштованы — стары партыец.

Спаленьне камуністычнае колектыўнае гаспадаркі.

Газэта „Молот“, якая выходзіць у Растове на-Доне, паведамляе, што ў сяле Іванаўцы, Кіеўскае губэрні сяляне спалілі камуністычную колектыўную гаспадарку. Пленум сельскіх радаў і камітэтаў бедноты мясцовага раёну пастанавіў разлажыць шкоду ад пажару на багатых сялян сяла Іванаўкі.

Гураган у Царыцынскай губэрні.

У раёне сяла Сярэдняя - Ахтуба, Царыцынскае губэрні праляцеў сільны гураган, зруйнаваўшы шмат будынкаў. Гураган павырываў з каранямі шмат векавых дрэваў і пагнаў стады авечак.

Бібліятэка Крапоткіна.

„Рабочая Газета“ піша, што ў бліжэйшай будучыне ў Маскву будзе перавезена з Лёндану бібліятэка вядомага расейскага рэвалюцыянэра-анархіста П. Крапоткіна. Бібліятэка будзе памешчана ў крапоткінскім музэі.

Жыцьцё провінцыі.

Падробнасьці бандыцкага нападу на поезд.

Польск. Тэлегр. Аг. падае за 25.ІХ. гэткія падробнасьці нападу на поезд на лініі Парахонск-Лахва.

Зараз-жа пасьля нападу на поезд а 14 гадз. 30 мін., у якім ехалі ў Лунінец пан ваявода Даўнаровіч і біскуп Лазінскі, загадана энэргічнае прасьледаваньне бандытаў, якія ўцяклі ў паўночным кірунку.

У пагоні бягуць удзел дзьве кампаніі войска з Лунінца і Пінска, сільныя аддзелы паліцыі з Лунінца, Пінска і Берасьця. Дзеля таго, што напад бандытаў адбыўся сярод багністых ваколіцаў, якія ня маюць ніякая тэлеграфнага і тэлефоннага злучэньня, дык дасюль яшчэ не адтрымана ведамасьцяў аб рэзультатах пагоні.

У дапаўненьне ранейшага паведамленьня аб нападзе PAT. падае з пэўнае крыніцы, што поезд быў затрыманы на 177 кілёмэтры пры помачы чырвонага сыгналу. Затым ён быў закіданы ручнымі гранатамі. Бандытамі забіты гандляр-жыд невядомага прозьвішча, а ранены — сэнатар Выслаух з жонкаю, паліцыянт, спраўджаўшы дакумэнты й яшчэ адзін з пасажыраў, разам 4 асобы.

Бандыты былі азброены стрэльбамі й ручнымі гранатамі, а машынных карабінаў ня мелі, апранены былі ў сялянскія вопраткі і абутыя ў пасталы.

Праз 40 мінют пасьля нападу аддзелы войска й паліцыі ўжо былі на месцы выпадку. Банда ўцякла ў кірунку Баранавіцкага павету. Згодна з данясеньнем акружнае паліцэйскае камэндантуры ў Берасьці, контакт паміж аддзеламі прасьледавальнікаў і бандай навязаны. Прасьледаваньне цягнецца далей.

З прычыны гэтага дзікага здарэньня, орган тутэйшых польскіх консэрватараў „Słowo“ ў нумары 219 за 26. ІХ піша ў кароткай заметцы:

„Нам вельмі прыкра выказваць тое, што кожнаму, пасьля азнаямленьня з дэталямі нападу на поезд, цісьнецца на вусны.

Шайка бандытаў тэрорызуе поезд з дастойнікамі. Ваяводу Даўнаровіча асьмяшылі, распранулі нагола. Гэтак сама зрабілі з камэндантам паліцыі Аднаго жыда, які бараніўся, забілі.

Трэба спытацца, ці камэндант паліцыі носіць з сабою толькі парожні кабур ад рэвальвэра і парожнюю похву ад шаблі? Чаму ў ведамасьцях, якія кажуць, што бандыты засыпалі вагоны кулямі, няма нічога аб тым, ці ехаўшыя ў тых вагонах прабавалі адстрэльвацца, ці не?

Вельмі нам прыкра заявіць п. Даўнаровічу, што мы хацелі-б, каб ён паддаў сваё здароўе пэўнай шкодзе, а навет і зарызыкаваў жыцьцём у асабістай абароне, чымся гэтак даў зганіць высокі пост палескага ваяводы Рэчыпаспалітай“.

Наш *уласны корэспондэнт*, выпадкова быўшы сьведкаю нападу, піша аб новых дэталях навядзеньня бандытаў. Пасьля таго, як паравоз быў бандытамі адчэплены і без асьлугі пушчаны ў кірунку Лунінца, пачаўся сыстэматычны грабеж пасажыраў. Скамандаваўшы „Ręce do góry“, бандыты перш за ўсё патрэбавалі ад пасажыраў даляраў і золата, пасьля пачалі выкідаць багаж праз вокны. Шмат у каго з пасажыраў пазьнімалі адзежу і заставілі толькі ў адным порці. Пажыва дасталася бандытам вялікая, бо з гэтым поездам ехала шмат гандляроў за таварамі, якія мелі пры сабе вялікія грошы. Так, у аднаго толькі жыдка бандыты адабралі больш як тысячу даляраў. Цікава, што, апрача каштоўных рэчаў, бандыты забіралі ад пасажыраў хлеб і іншыя прадукты. З поездам гэтым паміж іншымі ехаў Палескі ваявода, якога бандыты таксама абрабавалі, але, як гаварылі ў поезьдзе, выдалі п. ваяводзе квітанцыю на забраныя ў яго грошы за подпісам „Атаман бела рускіх войскаў“. Такую самую квітанцыю адтрымаў і загадчык паштовага вагону, ў якім бандыты забралі шмат паштовых грошай.

Напад гэты не абышоўся і без чалавечых ахвяраў: 3 асобы, якія не згадзіліся дабраволна аддаць грошай, былі забіты, некалькі ранена. Аднаго паліцыянта бандыты павялі з сабою. Скончыўшы грабеж, бандыты аддалі загад пасажырам зачыніць усе дзьверы й ня выходзіць з вагонаў. Хутка пачуўся страшэнны выбух, гэта бандыты ўзарвалі чугуначны мосьцік у кірунку на Лунінец, каб затрымаць пагоню.

Увесь напад цягнуўся некалькі мінют. Праз гадзіну з Лунінца й Пінска прыбыла паліцыя й войска. Была пачата энэргічная пагоня, вынікі якой яшчэ невядомы.

Трэба зазначыць, што частка бандытаў была апранена ў паліцэйскія мундзеры, але на нагах мелі... лапці.

PAT паведамляе з аўторытэтных крыніц, што ў чацьвер каля 6-й гадзіны ўвечары ўдалося злавіць 33 бандытаў; тры з іх пазнаны пасажырамі поезду, аграбленага ля станцыі Парахонск. Дзевяць з іх падазраваюцца ў учасьцьці ў тэй самай справе. Аб рэшце йдзе сьледзтва. Астаткі банды акружаны.

Вялейскі пав.

24 верасьня ў Вялейскім пав. на савецкай граніцы каля стаўпа № 484 перайшла граніцу банда з 5 ёх асоб, азброеная стрэльбамі ды ручнымі гранатамі. Бандытаў заўважыў пастарунковы, які пачаў клікаць, каб банда затрымалася. Дзеля таго, што гэты воклік ня даў ніякага рэзультату, паліцэйскі стрэліў два разы, раніўшы 2-х бандытаў. Рэшта бандытаў, пачуўшы стрэлы, ўцякла, пакінуўшы сваіх раненых таварышоў, якіх польская ўлада арыштавала.

Сьвянцянскі пав.

На плябанію ў мястэчку Парыдзаў, Даўгеліскай вол., напала 3-х бандытаў, якія ўшчэнт аграбілі плябанію ды ўцяклі.

Віленскі пав.

24 верасьня ўвечары каля фальварку Дэмбнякі, Рудамінскай вол., два бандыты, азброенныя стрэльбамі і рэвальвэрамі, напалі на вяртаўшыхся дамоў жыхароў Тургельскай вол. Віктара Адамовіча, Міхалку Друтля, Адэлю Лянсовіч, Станіславу Шайбокаву, Матыльду Адамовіч, Анну Друтэль, Альжбету Ланцэвіч і Анну Сымановіч.

Бандыты, аграбіўшы свае ахвяры, уцяклі ў лес, але праз 15 мін. былі затрыманы засеўшымі ў засадзе паліцэйскімі.

Арыштавалі нейкіх Станіслава Шчэнсновіча і Міхалку Багдзевіча, у якіх адабралі награбленыя рэчы і вярнулі пацярпеўшым.

Навіны у тры радкі.

— Граф. Казлоў знайшоў каля Ургі ў Манголіі астаткі дагістарычных людзей і жывёлаў.

— 22 вер. памёр у Вене фэльдмаршал Кэвэс, вядомы ўзяцьцем Модліна і Белграду. Нябожчыку быў 71 год.

— Гураган у Паўноч. Амэр. у штатах Мічыган і Мінасота нарабіў вялікае шкоды. 40 чал. забіта, некалькі сот ранена. Недалёка ад Мільвокэ зруйнована некалькі местаў.

— У Адэсе павялічваецца эпідэмія шкарлятыны. Закрыты цэнтральны клюб маладых ленінцаў.

— Вёска „Кітай“ у Крыме названа бальшавікамі „Лібкнэхтаўкай“.

— У Адэсе *губполитпросвет* пастанавіў вясьці антырэлігійнае наступленьне ў зьвязку з будучымі жыдоўскімі сьвятамі.

— Граф. Лівэрпульскага унів-ту д-р Бэлі дабыў хімічным спосабам пры помачы ультра-фіалетавых праменьняў цукер.

— У Варшаве зьявіліся ў абегу фальшывыя банкноты вартасьцю ў 5 і 20 даляраў.

— Гураган, праляцеўшы над Эстоніяй у мінулы аўторак, нарабіў вялікае шкоды ў Рэвалі, Пэрнові і Гапсалі, якія часткаю заліты вадою. Бура зьдзірала стрэхі, вырывала з каранямі дрэвы.

— У Гановэры (Нямеч.) пачаўся конгрэс дэлегатаў нямецкіх гарадоў. Соцыялісты ад удзелу ў конгрэсе адмовіліся.

— Паводлуг даных мін. справядлівасьці, у польскіх вастрогах на 25. VIII. было 1419 палітычных арыштов., з іх *145 беларусаў*.

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

Паверка прызыўных. Пасьля закончаньня прызыву асобаў, радзіўшыхся ў 1903 годзе, будзе пачата паверка прызыўных іншых гадоў, якія пры быўшых мэдыцынскіх аглядах былі прызнаны нягоднымі да ваеннай службы.

У прав. духоўнай сэмінарыі. У віленскай праваслаўнай сэмінарыі просьбы ўва ўсе клясы прыймаюцца да 1 кастрычніка. Просьбы падаюцца на імя рэктара сэмінарыі і прыймаюцца ў канцэлярыі сэмінарыі штодня ад 9 г. раніцай да 1 г. па палудні.

Сёлета навука ў сэмінарыі будзе бясплатная і толькі на школьныя прылады будуць браць па 31 зл. за паўгода ад кожнага вучня.

Сэмінарыя сёлета будзе мець роўныя правы з дзяржаўнымі гімназіямі і той, хто скончыць сэмінарыю, будзе карыстацца правам паступіць ува ўсе вышэйшыя школы.

Пры сэмінарыі будзе інтэрнат для незаможных вучняў з поўным харчаваньнем. За карыстаньне інтэрнатам вызначана плата 15 зл. за ½ года і прадукты паводле нормы, вызначанай кіраўніцтвам сэмінарыі.

Дарагоўля. Невядома чаму, цана на дэнатураваны сьпірт паднята на 2 злоты на вядро.

УСЯЧЫНА.

Царская кухня для чырвоных скаутаў.

Раённая рада Замасквварэцкае часьці ў Маскве падала заяву ў Маскоўскую Гарадзкую Раду аб перадачы ёй памешканьня быўшае царскае кухні ў Няскучным Садзе дзеля разьмяшчэньня там замасквварэцкіх чырвоных скаутаў.

Выдавец: Беларускае Грамадзянск. Сабраньне. Рэдактар: Язэп Салавей. Друкарня „Lux“, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф. № 203.